

גוט שבת Gut Sábész

23. évfolyam 14. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 15:35 • ג' טבח השפ"א • 2020. 12. 18. • פרשת מקץ • Szombat kimenetele: 16:47

A koronavírus-járvány miatt online térbe költözött a Chánuká is

Az idei évben rendhagyó módon ünnepelte a chánukát az EMIH, hiszen évtizedek óta először nem került sor nyilvános Chánukai ünnepségre sem a budapesti Nyugati téren. A nyilvános gyertyagyújtás elmaradt ugyan, de az ország számos pontján lehetett találkozni köztéri chánukai menórákkal, így Budapesten a Nyugati téren, a Szent István parknál, a MórícZ Zsigmond körtéren, a Flórián téren, a Budai Várban, Szentendrén, Miskolcon és Debrecenben is.

A Makkabeusok győzelmét hirdető fényünnep minden estjén élő közvetítést lehetett figyelemmel követni a zsidó.com weboldalon.

Chánuká első estjén Köves Slomó rabbi családja látta vendégül a nézőket és bemutatkoztak a legújabb ifjúsági szervezet, a CTeenHU vezetői, a Bassman házaspár. Az est folyamán verses és zenés produkciók mellett megtekinthettük Áder János köztársasági elnök, Karácsony Gergely főpolgármester és Erdő Péter bíboros chánukai üdvözle-

tét. Orbán Viktor miniszterelnök korábban levélben köszöntötte a magyarországi zsidókat az ünnep alkalmából.

Második este a miskolci Fuchs Joshua rabbi és családja voltak a házigazdák, Veres Pál, Miskolc polgármestere küldött üzenetet, a harmadik este Szentendrén jártunk Myers Mendy rabbi és családja körében, üzenetet Fülöp Zsolt, szentendrei polgármester küldött.

A negyedik gyertyát Oberlander Báruch rabbi családja körében gyújtottuk meg, Soltész Miklós államtitkár és Soproni Tamás, 6. kerületi polgármester küldtek üzenetet. Másnap Debrecenben Feigen Smuel rabbi családjánál vendégeskedtünk és Papp László debreceni polgármester chánukai köszöntőjét hallhattuk.

A hatodik napon a Zsilip rabbi, Glitzenstein Smuel és családja, illetve az Álef Kids vezetője, Hurwitz Dvora rebbecen, a hetedik a Budavári Zsinagóga vezetője, Faith Áser és a Maimonidész Gimnázium igazgatónője, Szilánk Zsuzsa vezet-

ték be a nézőket a Chánuká retelmeibe. Ezek az esteken Dr. Tóth József 13. kerületi és Váradiné Naszályi Márta 1. kerületi polgármester küldött üzenetet.

A nyolcadik, utolsó gyertyát Stell Isaac, a hamarosan megnyíló Újbudai Zsinagóga rabbija gyújtotta meg, tolmácsolva László Imre, újbudai polgármester üzenetét, Szirmai Viktorral, az Olajág Otthonok vezérigazgatójával pedig az idősellátásról beszélgettünk.

A programot minden este verses előadások, illetve zenés bemutatók tarkították. Népszerű kortárs írók kifejezetten ez alkalomra írt chánukai verseit Móser Ádám zenésítette meg és tehetséges fiatal művészek adták elő. A jó hangulatról minden esete a Shabbatsong Klezmer Band gondoskodott.

Vasárnap este autós felvonulás is volt, melynek keretében, a hatályos jogszabályoknak megfelelően, kisebb csoportokban rótták a várost világító chánukai menórákkal felszerelt autók, hirdelve a kétezernégyezer évvel ezelőtt történt csodát.

Hanukai gyertyákkal érkezett az Egység

אחדות
egység
MAGYAR ZSIDÓK LAPJA • EGYEZSES MAGYARORSZÁGI IPRASÍTA HÍRKOZSÉG
VILÁGSZÍNVONALÚ
JUDAISZTIKA
TANSZÉK INDUL
BUDAPESTEN
Bemutatjuk
MICHAEL CHIGHEL
professzort
Miert ajándékoszuk meg a gyerekeknek hanukákat?
A „REGI-ÚJ”
LÁGYMÁNYOSI ZSINAGÓGA
TÖRTÉNETÉ ÉS ÚJÁSZULÁSÁ
Lord JONATHAN SACKS
rabbira emlékezzünk

A magazin nemrég megjelent 136. számával ünnepi gyertyákat is kézhez vehettek az olvasók, ami sokaknak volt nagy segítség idén is. Ehhez kapcsolódóan a chánukai szokásokról is olvashatnak.

Hohmecolót rovatunkban a közelmúltban történt bécsi merénylet kapcsán Ausztria zsidóságának történetét olvashatják, valamint egy interjút Szalai Kálmánnal, a TEV titkárával többek között arról, mennyiben érinti ez a hazai és az európai zsidóságot.

Bemutatjuk a Milton Friedman Egyetem hamarosan induló Judaisztika tanszékének vezetőjét, Michael Chighel professzort, akinek izgalmas életútja és tudása garancia lesz az oktatás minőségének magas színvonalára. Beszélgettünk Köves Slomóval, az EMIH vezető rabbijával a napi Talmudtanulásról. Olvashatnak a Bocskai úti zsinagóga kalandos történetéről Cseh Viktor írásában, Tuna Judit pedig az épület felújításának menetéről és a lágymányosi közösség építéséről készített izgalmas összeállítást.

Hetiszakas

Rabból alkirály

Szakaszunkban – *Mikéc (1Mózes 41:1–44:17.)* – Józsefet a börtönből egyenesen a királyi palotába szalajtják, hogy megfejtse a fáraó álmát. Ez sikerül is neki, és azonnali hatállyal alkirályi kinevezést kap, hogy felkészítse Egyiptomot a hét szűk esztendőre. Amikor ez eljön, az éhező országokból Egyiptomba jönnek gabonát

venni, és a Kánaánból jövők között vannak József testvérei is, akik annak idején eladták őt. Apjának, az idős Jákobnak azt mondták, hogy vadállat tépte szét. József nem fed fel magát, hanem követeli, hozzák le magukkal a „kicsit”, Benjámin is. Amikor ez megtörténik, a József-dráma a végkifejletéhez közeledik.

Zsidó híradó

„A zsidók biztonsága egyben minden európai biztonsága”

Az európai zsidóság biztonsága is téma volt az Európai Néppárt vallásközi párbeszédet elősegítő éves konferenciáján. Köves Slomó rabbi a konferencián a Chánuká ünnepére utalva közölte, hogy az elnyomás nemcsak fizikai, de lelki jellegű is lehet.

A lelki elnyomás talán kevésbé látható, de „ugyanolyan veszélyes” – ezt kell észben tartani a rabbi szerint, mikor Európa jövőjéről beszélünk. Az alapvető kérdés, melyet fel kell tenni szerinte, hogy „mi is az Európai Unió alapja”. Sokan elfelejtik, hogy az EU-hoz 700 millióan csatlakozott, akik vallási, etnikai, nyelvi közösségeket, nemzeteket alkotnak.

Kiemelte, hogy a zsidó hagyomány, mely egyike Európa alapjainak, több megerősítést igényel, mint korábban. A zsidó közösség ma a fizikai és a lelki veszélyektől is szenved Európá-

szerte: és ez nemcsak „közösségeink jó sorsa miatt fontos, hanem azért is, mert szilárdan hiszem, hogy az európai zsidók biztonsága minden európai polgár biztonsága is”.

Mint Köves felidézte, Felix Klein, a német kormány antiszemitizmus-elleni megbízottja a múltban arra szólította fel a német zsidókat, hogy ne hordjanak kipát, mert nem biztonságos: négy holokauszt-túlélő unokájaként ezt hallania ijesztő – mondta a rabbi.

A pozitívumok terén megemlítette a magyar kormány és a hazai zsidó közösség együttműködését.

Az életigenlés munkával jár

Hetiszakasunk a fáraó álmával kezdődik, melynek jelentését egyedül a börtönből szabaduló ifjú zsidó, József képes megfejtetni. Érdekes, hogy már az előző tórai hetiszakasban is az álmok képezték az események gerincét.

Ha összehasonlítjuk József álmát a fáraóéval, néhány alapvető különbséget fedezhetünk fel köztük. József egész lényében a szentséghez kötődött, ezzel szemben a fáraót mindenek láthatuk, csak szentnek nem.

Míg József álmainak a történéseit már a legelejétől fogva a kemény munka keretezi – „Íme, mi kéréket kötöttünk a mezőn” (1Mózes 37:7.) –, addig a fáraó álmában sem a munka, sem semmilyen egyéni erőfeszítése nem kap szerepet. A tehenek és a kalászok – amik a bőséget és az áldást jelzik – mintegy maguktól jelennek meg, anélkül hogy bármit kellett volna velük előtte foglalkozkodni.

Azt a kenyeret, amiért nem mi dolgoztunk meg, csak szegyen-kenyérnek hívjuk. Az ilyen kenyér kívülről pont úgy néz ki, mint az igazi, de a valóságban üres, tartalmatlan, ami sosem

fogja igazán csillapítani az éhségünket. Az Örökkévaló ugyanis úgy rendezte be ezt a világot, hogy az igazi jóhoz csak saját személyes áldozat révén juthatunk, és ha valami enélkül kerül a birtokunkba, akkor bármilyen gazdagnak és vonzónak is tűnjen az adott dolog, tudnunk kell, hogy az csupán tartalmatlan, üres kacat.

József és a fáraó a létezés két aspektusát szimbolizálják. Előbbi azt, amelyben megjelenik Isten és a szentség, utóbbi azt, amelyből hiányzik. Csakhogy Isten nélkül létezés sincs, ennek értelmében pedig a világnak az Istent nélkülöző aspektusa valójában csak érzéki csalódás, illúzió, délibáb.

Fentiek értelmében, ha az életet akarjuk választani, a valóságot, a tartalmat, akkor csak egy út áll előttünk: Józsefé. Bár ez munkát és erőfeszítést követel meg tőlünk, de cserébe a legfontosabbat kapjuk meg: az ön-csalás nélküli és szentséggel teli igaz létet.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke a Likuté szichot 3. kötetének 819. oldala nyomán, a Sulchán sábat idézetében.

Imaidók a következő hétre (december 19-25.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 9.15 Reggeli ima, majd süteményes *Kidus*; 12.03 Délutáni ima

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

A KIJÁRÁSI KORLÁTOZÁS MIATT ÚJ IDŐPONT:

Péntek:

16.00 **Ki volt az erősebb: Jehudá vagy József?** (Szabó György Menáchem előadása);

16.30 *Kábálát Sábát*, majd süteményes *Kidus*;

A böjt vége: 16.36

17.30 Midrási történetek a hetiszakaszhoz

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat:

9.15 Hetiszakas a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 17.30 Tanulás

18.00 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.15 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima

Péntek:

17.00 Szombatfogadás

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás (zsidó misztika)
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Péntek:

18.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rolling Stonestól a tfilinig

A szüleim holokauszt túlélők voltak Fehéroroszországból. Én egy hontalanok táborban születtem, nem sokkal a háború után. Vallásos szellemben nevelkedtem és a jiddis volt az anyanyelvem. 1950-ben az Egyesült Államokban telepedtünk le. Jesivában tanultam és tfilinben imádkoztam.

A hatvanas évek közepére felhagytam a vallásos életvitellel. Először a színésszettel próbálkoztam, majd jogot kezdtem tanulni a New York-i Állami Egyetemen, Buffalóban, és a zeneipar vonzásába kerültem. Meghívást kaptam, hogy kísérem el a Rolling Stonest az 1972-es nyári turnéjára, ahol az emberi morál olyan mélységeit tapasztaltam meg, melyre másoknak egy egész élet alatt nincs lehetősége.

A turné után néhány hónappal egy zen buddhista barátommal hozott össze a sors. Nagyon meggyőzően beszélt a hitéről, nekem pedig a következő gondolat motoszkált a fejemben: „Hogyan volna lehetséges, hogy éppen a zsidóság a helyes út, a világ többi része pedig tévedésben van?”

Az egyetemi éveim alatt megismerkedtem a Rebbe küldöttjével, Noson Gurary rabbival, így őt hívtam fel és neki tettem fel a kérdéseimet. Ő így felelt: „Rajtad csak egyvalaki segíthet: a Rebbe”.

Bár a lélekbe látó rebbe fogalma meglehetősen idegen volt a számomra, mégis még aznap elmentem az Estern Parkway 770-be. Ez 1973 januárjában történt.

Ott azt mondták, egy rövid időre a Rebbéhez léphetek majd, amikor visszatér a temetőből. Bizonyára érdekes látványt nyújtottam, ahogy bődzsekiben, szűk farmerben és kigyóbőr csizmában ott fagyoskodtam az épület előtt.

szesen mintegy negyedórát beszélgettünk az épület lépcsőjén azon a rendkívül fagyos, januári napon. Végezetül két dologra

szenteltünk az épület lépcsőjén azon a rendkívül fagyos, januári napon. Végezetül két dologra

Elliot Lasky ingatlanbefektető és a New York államban lévő Monseyban él. Az interjú 2013 májusában készült.

Egyszer csak egy öreg limuzin állt meg mellettem, melyből a Rebbe szállt ki. Az anyanyelvemen, jiddisül szólítottam meg: „Elnézést, ön a Lubavicsi Rebbe?” Összetalálkoztam a pillantásunk. Mintha egy másik dimenzióba kerültem volna. A világ megszűnt körülöttem, csak ő volt meg én.

A Rebbe nem válaszolt a kérdéseimre, csak annyit mondott: „Mi a neve és honnan való?” Megadtam a választ, majd közöltem, hogy egy kérdést szeretnék feltenni. „Kérdezzen!” – felelte. „Hol van Isten?” – „Mindenhol.” – „Azt tudom, de mégis, hol?” – „Mindenhol és mindenben. Egy fában, egy kőben.” Nem voltam elégedett a válasszal, ezért folytatta: „És az ön szívében is. Ez látszik a kérdéséből.”

És a válasz lenyűgözött. Hiába töltöttem éveket a jesivában, sohasem gondoltam arra, hogy Isten a szívemben lenne. Ösz-

kért meg: az egyik, hogy tanuljam a Kicur Sulchán Áruchot, a másik pedig, hogy minden hétköznap tfilinben imádkozzak. Nem akartam ráállni. Azzal érveltem, hogy a jelenlegi életvitem mellett nem tudom minden nap vállalni a tfilin parancsának teljesítését. A Rebbe erre így felelt: „Tudja vállalni és meg is fogja tenni”. Ezután elmagyarázta, hogy ha elkezdtem betartani a Tóra törvényeit, akkor áldásban lesz részem, ha azonban nem, akkor ennek az ellenkezője következik be, ami elzülléshez vezet.

A Rebbe, mialatt beszélt, folyamatosan a szemembe nézett. Én voltam az, aki először megtörte a szemkontaktust. Akkor vettem észre, hogy több tucat fiatal hászid vesz minket körbe, és nem győznek ámulni: „Vajon ki vel beszélget a Rebbe ilyen hosszú ideig?” A Rebbe ekkor belé-

pett az épületbe, hogy imádkozzon, én pedig sírva fakadtam. Nagyon megrázott, ami történt.

Ahogy hazafelé ballagtam, egy dolog tudatosult bennem: egy valóban igaz és őszinte emberrel találkoztam. Ahhoz azonban több időnek, úgy három hónapnak kellett eltelnie, hogy a Rebbe szavai a lelkem mélyére hatoljanak. Akkor kezdtem el újra tfilinben imádkozni, sok éves kihagyás után. Azóta egy alkalmat sem hagytam ki, és, ahogy bölcseink mondják: az egyik micva jutalma egy következő micva. Egyre több részt mondtam el az imából, majd egy nap így szóltam magamhoz: „Hogy lehet, hogy azzal a szájjal, amivel Istent dicséred, tilalmas ételeket eszel?” Így hát elkezdtem visszatérni a kóser étkezéshez is.

A Rebbe kérésének megfelelően nekiláttam a Kicur Sulchán Áruch tanulmányozásának. Az évek során folyamatosan fejlődtem és haladtam előre. Ma már négy gyönyörű gyermekem van és mindegyikük a Tóra törvényei szerint él. Biztos vagyok benne, hogy mindez annak köszönhető, amit a Rebbétől hallottam azon a hideg, januári napon 1973-ban. Miatta változott meg örökre az életem, és még sok másik emberé, akikre én voltam hatással.

Elliot Lasky

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Vasárnap: Mikor lehet eladni egy nem használt zsidó temetőt?
Hétfő: Zohár, a Ragyogás Könyve, a zsidó misztika alapműve (24)
Kedd: Hászid történetek és mesék (34)
Szerda: Kérdezd a rabbit! (35)
Csütörtök: A 15. századi spanyolországi marraneusok: fake news?

20:00

Megyeri Jonatán

A zsidó filozófia alapjai

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com Facebook-oldalán élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha

Krumplikugli

párve

6 közepes méretű krumpli;
1 nagy fej hagyma;
3 tojás;
1/3 pohár liszt
vagy macessliszt;
2 kk. só; bors, ízlés szerint;
4 ek. növényi olaj

A krumplit meghámozzuk és finomra reszeljük. A hagymát szintén lereszeljük vagy nagyon apróra felvágjuk. A zöldségeket nagy tálba teszszük. A tojásokat egyenként üveg pohárba ütjük. Ha meggyőződünk arról, hogy nincs bennük vércsepp, akkor a reszelt krumplihoz adjuk őket. Sózzuk, borsozzuk, hozzáadjuk a lisztet és az olajat is. Alaposan összekeverjük. Kiolajozott tálba simítjuk, és 180 fokra előmelegített sütőben egy órában át sütjük.

Megjelent az *Egység magazin*
136. számában

Kérdezd a rabbit!

Négy kérdés a chánukai gyertyagyújtásról

Az alábbiakban ismét néhány kis kérdést tárgyalunk, amik a virtuális *Kérdezd a rabbit* program keretében érkeztek Oberlander Báruch rabbihoz – ezúttal a Chánuká témakörében.

1. Lehet olyan chánukiját használni, amiről letört a samesz tartója?

illetve

Szabályos úgy gyújtani, hogy külön gyertyatartóban van a samesz, teljesen függetlenül a chánukijától?

Válasz: A samesznek, a szolgálgyertyának két feladata van. Az egyik praktikus: azzal gyújtjuk meg a többi gyertyát. A másik feladata háláchikus. Mivel a chánukai gyertya nem olyan, mint a szombati, csak a micvára gyújtjuk meg és semmiképp nem szabad más célra használni, teszünk hozzá még egy gyertyát, hogy ha valaki véletlenül használná a fényét vagy melegét, akkor legyen ott olyan gyertya is, amely alkalmas erre (*Sulchán áruach OC 673:1.*).

Ebből kifolyólag egy előírás van a sameszre, mégpedig az, hogy úgy kell elhelyezni, hogy láthatóan elkülönüljön a többitől. Legjobb, ha magasabban van, de mind egy, hogy előtte vagy mögötte, a lényeg, hogy egyértelmű legyen: nem a chánukai gyertyák közé számoljuk (*Nité Gávriél - Chánuká 20:1-4.*). Ezért nem kell, hogy a menórához legyen rögzítve.

2. Lehet-e az egész családnak ugyanazt a sameszt használnia, vagy minden chánukijához legyen külön?

Válasz: Az van írva, hogy ha lehetséges, akkor minden chánukijához legyen egy samesz gyertya (*Mágén Ávrahám a SÁhoz 5.*). Ha valamiért erre nincs mód, akkor lehet egyet használni minden menórához, ami egymás mellett áll (lásd *Pri mögádím uo., Misná brurá 18.*).

3. Az előírás szerint a menórát addig lehet meggyújtani, amíg emberek járnak az utcán. Ez normál esetben éjjel körül még bőven belefér, most azonban 8 órakor már türesek az utcák a kijárási korlátozás miatt. Ilyenkor mit kell tenni, ha valaki valami miatt későn ér haza?

Válasz: A Talmud (*Sábát 21b.*) azt mondja, hogy addig lehet chánukai gyertyát meggyújtani, míg emberek járnak az utcán. Csakhogy abban az időben még mindenki a háza utcai bejáratánál gyújtotta a gyertyát és így hirdette a csodát azoknak a járőrelőeknek. Ezért, amikor már nem járt senki az utcán, nem lehetett áldással teljesíteni a micvát.

Azonban később megváltozott a helyzet, mivel nem volt biztonságos a zsidóknak az utcán gyújtani a gyertyát (lásd *SÁ uo. 671:5.*, a Talmud *uo.* alapján). Ezért már a lakáson belül kezdtek gyújtani, innentől kezdve hirdetjük a micvát a családtagoknak, a házunk lakóinak. Ezért az van írva, hogy most már nem azt kell figyelembe venni, hogy meddig járnak az emberek az utcán (*RöMÁ uo. 672:2.*), hanem azt, meddig vannak ébren a családtagok (*Mágén Ávrahám uo. 5.*, lásd még *Nité Gávriél uo. 3:14-15.*), de csak éjfélig (*Nité Gávriél uo. 16.*).

Vannak, akik a mai napig az ablakba teszik a menórát, hogy részben az utcán járóknak is hirdessék a csodát (lásd *A rabbi válasszol 1. kötet 41. fejezet*). Idén ezt 20 órakor már biztosan nem lehet megtenni, ám a családtagoknak igen, így, ha ők még ébren vannak, továbbra is meg lehet gyújtani a gyertyát.

Ennek ellenére az van írva, hogy mégis jobb, ha az ember az est beálltakor gyújt gyertyát és nem halasztja későbbre (*RöMÁ uo. 672:2.*).

Oberlander Báruch

Chánuká a NAV-nál

Ahogy a tavalyi évben, úgy idén is meginvitálták Köves Slomó rabbit, hogy a téli ünnepek részeként chánukai gyertyát gyújtson a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. Sajnos a járvány miatt ezt is csak virtuálisan követhették a dolgozók egy zárt online fórumon.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

